



CZU 343.54

## ABORDAREA MULTIDISCIPLINARĂ A CAZURILOR DE VIOLENȚĂ ÎN FAMILIE

Vitalie IONAȘCU,

lector-universitar la Catedra „Drept polițienesc” a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI al RM”, doctorand

### SUMMARY

The variety of causes and factors of domestic violence entails a need for effective inter-ventions in multidisciplinary teams to prevent and combat it.

The multidisciplinary team is composed of mayor or vice mayor, social worker, police officer, family doctor, other representatives of public authorities and civil society responsible in the field, depending on the specifics of the case and the individual needs of beneficiaries National Referral System.

Such a comprehensive approach, involving all professionals and society, significantly increases the effectiveness of the intervention in the event of domestic violence.

**Keywords:** domestic violence, multidisciplinary team intervention, professional, health, social worker, family doctor, policeman, teacher, mayor.

### REZUMAT

Varietatea de cauze și factori ale violenței în familie determină necesitatea unei intervenții eficiente în echipe multidisciplinare în vederea prevenirii și combaterii acesteia.

Echipa multidisciplinară teritorială comunitară este formată din primar sau viceprimar, asistent social, polițist, medicul de familie, alți reprezentanți ai autorităților publice sau ai societății civile cu atribuții în domeniu, în funcție de specificul cazului și necesitățile individuale ale beneficiarului Sistemului Național de Referire.

O astfel de abordare multilaterală, cu implicarea societății și a tuturor specialiștilor dintr-o comunitate, sporește semnificativ eficiența intervenției în cazurile de violență în familie.

**Cuvinte-cheie:** violență, familie, echipă, intervenție, profesioniști, asistență, asistent social, medic de familie, polițist, profesor, primar.

**Introducere.** Violența în familie într-adevăr este o problemă a societății contemporane la baza cărei sunt o serie de cauze și factori care o favorizează și o determină. Varietatea de cauze și factori ale violenței în familie determină necesitatea unei intervenții eficiente multidisciplinare în vederea prevenirii și combaterii acesteia.

O intervenție eficientă, orientată pe consolidarea raportului comunitar de rețea, necesită implicarea profesioniștilor cu competență din diferite domenii în vederea soluționării problemelor și sprijinirii familiilor vulnerabile.

Acest efort necesită o tratare multidisciplinară, coordonată, prin crearea unei culturi care nu tolerează violența în familie. Pentru o soluționare eficientă a cazurilor de violență în familie este necesară o abordare coordonată multidisciplinară, în cadrul căreia fiecărei părți a comunității îi revine un rol important. Prioritar, o tratare multidisciplinară a cazurilor de violență în familie implică rudele, prietenii, vecinii

și alte persoane apropiate în vederea aplanării conflictelor iscate.

Un rol deosebit în vederea prevenirii violenței în familie, îi revine sistemului educațional care trebuie să contribuie în mod activ la educarea membrilor societății, încă de la frageda vîrstă, în spiritul toleranței „zero” a tuturor actelor de agresiune.

Pornind de la premisa că, rolul principal în vederea protejării familiei îi revine statului, și reieșind din faptul că legea fundamentală a statului consfințește familia ca element natural și fundamental al societății care are dreptul la ocrotire din partea comunității și a statului, se recunoaște că familia, căsătoria și nașterea copiilor nu reprezintă, în exclusivitate probleme de ordin personal ale participanților la relațiile de familie dar au totodată o mare importanță socială [1, art.48, 49 și 50]. Prin urmare, un aport considerabil îl are statul în vederea soluționării cazurilor de violență în familie prin intermediul sistemelor de ocrotire a sănătății, de asistență socială și de justiție penală sau civilă.

În literatura de specialitate [2, p. 480] există opinia precum că în cazul modelului de intervenție socială multidisciplinare, rețelele se alcătuiesc din persoane exterioare sistemului de servicii și din serviciile sau profesioniștii implicați în intervenție. Astfel, distingem două tipuri de rețele: *primară* și *secundară*.

Rețeaua primară constituie o unitatea de viață socială care grupează persoane unite între ele prin legături de rudenie, prietenie, vecinătate sau muncă [2, p. 480].

Pe cînd, rețeaua secundară presupune acea formă de reprezentare a instituțiilor sociale care au o existență oficială, sunt structurate într-un anumit mod, îndeplinesc funcții specifice și oferă servicii în conformitate cu prevederile legale [2, p. 480].

Acest tip de rețea se caracterizează prin faptul că:

- ✓ nu apare în mod natural;
- ✓ membrii rețelei își stabilesc relațiile în funcție de serviciile pe care le furnizează;
- ✓ rolurile persoanelor implicate



în rețea determină natura relațiilor manifestate între ele;

✓ factorii normativi și cei economici joacă un rol mai important în acest domeniu decât relațiile de reciprocitate.

Specialiștii abilitați cu atribuții specifice prevenirii și combaterii violenței în familie, precum și serviciile pe care aceștia le oferă formează rețeaua secundară sau cea profesională [3, p. 23].

În general, echipa de profesioniști trebuie să fie alcătuită din medic, asistent social, psiholog, jurist și polițist. Legea [4, secț. 2, pct. 2] prevede o componență mai largă a echipelor multidisciplinare. Astfel, echipa multidisciplinară teritorială comunitară de pe lângă autoritatea administrației publice locale de nivelul întâi, constituită pe teritoriul satului, comunei sau orașului, este formată din:

- primar sau viceprimar;
- asistent social;
- polițist;
- medicul de familie;
- alți reprezentanți ai autorităților publice sau ai societății civile

(pedagogi, preoți, medieri comunitari, rude ale beneficiarilor etc.), ai asociațiilor obștești cu atribuții în domeniu, în funcție de specificul cazului și necesitățile individuale ale beneficiarului Sistemului Național de Referire.

#### **Materiale și metode aplicate.**

În procesul studiului dat au fost utilizate următoarele metode de cercetare științifică: analiza sistemică, analiza logică, analiza comparativă, sinteza și clasificarea. Materialele folosite sunt: actele legislative și normative în domeniu a Republicii Moldova, doctrina juridică națională și alte studii.

#### **Rezultate obținute și discuții.**

O intervenție eficientă, centrată pe consolidarea raportului comunitar de rețea, necesită implicarea tuturor profesioniștilor în vederea soluționării problemelor și a acordării asistenței necesare familiilor conflictuale, lucru care necesită o tratare multidisciplinară, coordonată, inclusiv crearea unei culturi care nu tolerează violența în familie.

Pentru a soluționa eficient cazurile de violență în familie este necesară o abordare coordonată multidisciplinară și comunitară, în cadrul căreia fi-

ecărei părți a comunității îi revine un rol important.

Fiecare membru al echipei are sarcini concrete în funcție de specificul profesiei și al serviciului din care face parte, dar în același timp, anumite intervenții sunt mai puțin specifice și constituie sarcini comune pentru toți membrii echipei.

Funcționarea echipei presupune desemnarea unei persoane-cheie, responsabilă, pentru caz. De regulă, aceasta este asistentul social, denumit și „manager de caz” [4, capit. I, pct. 2, alin. (10)], care are în această calitate următoarele sarcini:

- a. să asigure corecta colectare și înregistrare în documente a informațiilor rezultate din intervențiile tuturor membrilor echipei;
- b. să refere cazul la serviciile existente în comunitate;
- c. să fie persoana de legătură între membrii echipei;
- d. să fie persoana de contact pentru profesionistul care intervine într-un anumit moment, legat de problemele care pot apărea;
- e. să fie persoana de contact direct, permanent pentru caz;
- f. să convoace și să organizeze întâlnirile pentru discuțiile de caz;
- g. să aibă în permanență o inventariere actualizată a nevoilor și resurselor existente la indivizii implicați, dar și în comunitate, pentru cazul dat și
- h. să monitorizeze cazul.

Managementul de caz este impus de necesitatea optimizării activității, ceea ce nu se poate obține fără impunerea unor reguli sau principii de proiectare, administrare, conducere și control, fără o gestionare a tuturor activităților.

Criteriile de performanță care se așteaptă de la asistentul social ce pot fi specifice în cazul violenței în familie sunt [5, p. 124]:

- a. evaluarea inițială a cazului și stabilirea caracteristicilor cazului;
- b. evaluarea factorilor de risc prezenți și elaborarea unui plan pentru asigurarea siguranței victimelor;
- c. evaluarea familiei din punctul de vedere al riscurilor repetării abuzului;
- d. identificarea necesităților psihice și fizice ale victimelor;
- e. acordarea ajutorului de urgență pentru victime;

f. identificarea nevoilor victimelor;

g. identificarea modalităților de intervenție și serviciilor ce pot interveni pentru reducerea factorilor de risc ai abuzului;

h. dezvoltarea, împreună cu familia, a planurilor de intervenție pentru reducerea efectelor abuzului și eliminarea sau diminuarea factorilor de risc;

i. stabilirea de acorduri cu familia pentru reducerea factorilor de risc;

j. evaluarea permanentă a situației și a evoluției intervenției;

k. hotărârea momentului închiderii cazului.

Ne confruntăm, de obicei, cu familii care sunt cunoscute de mai multe servicii. Posibilitățile pe care fiecare profesie le are pentru observație variază datorită diferitelor roluri și servicii [3, p. 25].

O evaluare comprehensivă depinde de integrarea observațiilor sporadice. Acest proces necesită înțelegerea funcțiilor și obiectivelor principale ale diferitelor servicii, contextului legilor aplicate și posibilităților sau limitărilor pe care le oferă acestea.

Asistenții sociali au nevoie adesea să coopereze cu alți profesioniști pentru evaluarea anumitor aspecte ale situației de violență în cadrul familiei.

Tratamentul familiilor abuzive necesită o cooperare intermediară vastă. A trata, de către un singur specialist, o familie în afara cadrului oferit de instituții este greu realizabil.

Cooperarea cu diferiți profesioniști în cadrul asistenței victimelor este foarte importantă. Apare necesitatea de o gamă largă de abordări terapeutice la care pot contribui multe grupuri profesionale.

Cooperarea între servicii are o funcție importantă în faza preocupării, a evaluării și în faza soluționării. Cooperarea va fi diferită în faze diferite ale tratamentului [3, p. 25].

Nici un profesionist în mod individual nu-și poate asuma responsabilitatea soluționării unui caz de violență în familie.

Fiecare membru al echipei este în același timp reprezentantul unui serviciu, astfel încât funcționarea echipei multidisciplinare implică o intervenție la nivel interinstituțional [3, p. 26].

Întâlnirile echipei se planifică



prin *planul de intervenție* care este un document al intervenției produs de echipă. Întâlnirile au rolul de completare reciprocă a informației asupra intervenției și în același timp de armonizare a acțiunilor și de concentrare a lor. Aceste întâlniri, și mai ales concluziile lor cu privire la procesul de intervenție, sunt consemnate în procese-verbale care vor rămâne în dosarul cazului, la dispoziția membrilor echipei care doresc să își verifice informațiile [6, p. 154].

Gestionarea informațiilor este mai grea atunci când ele sunt împărțite unui grup – lipsa discreției este o traumă pentru victimă sau copilul abuzat, iar discernământul actorului social în stabilirea circumstanțelor în care el va transmite și discuta date despre cazul respectiv reprezintă măsura profesionalismului și a competenței sale.

Confidențialitatea este o cerință expresă pentru echipa în cadrul căreia se discută cazul.

Încă de la începutul intervenției, familia va fi pregătită asupra demersului de discutare a cazului în echipă, explicându-li-se scopul și avantajele acestei proceduri. Ei au nevoie să aibă încredere în membrii echipei, să se simtă liberi de a le încredința informații și preocupări și să se simtă confortabil discutând anumite subiecte. Explicarea diferitor forme de confidențialitate (exemple: doctor sau pacient, preot sau enoriaș) copiilor și părinților contribuie la înțelegerea scopului intervenției.

Decizia în echipă cere ca rivalitățile și orgoliile să fie depășite, iar în activitatea lor, profesioniștii au mare nevoie să fie înțeleși, motivați și susținuți pentru a putea duce povara grea și plină de încercări emoționale reprezentată de situația de abuz creată.

Principiile de lucru ale echipei de intervenție, alcătuită din profesioniști cu autoritate, sunt deschiderea, acceptarea și toleranța, iar respectarea acestor principii de lucru între membrii echipei și între aceștia și beneficiari va condiționa eficiența intervenției [3, p. 27].

Cooperarea între cele două rețele ale familiei, respectiv rețeaua primară adică relațiile sociale ale familiei cu comunitatea și rețeaua secundară formată din profesioniștii care inter-

vin și serviciile specializate, prezintă o importanță deosebită, fără această cooperare nefiind asigurată eficiența intervenției în cazul violenței în familie. În astfel de cazuri este necesară o colaborare strictă cu societatea.

Asistenții sociali care răspund de caz trebuie să cunoască bine resursele comunitare, astfel încât acestea să fie utilizate în scopul culegerii de informații și reducerii riscurilor de abuz și să susțină familia [5, p. 123].

În Republica Moldova cooperarea multidisciplinară la soluționarea cazurilor de violență în familie se realizează de către echipele multidisciplinare teritoriale create în cadrul Sistemului național de referire. Astfel, echipa multidisciplinară constituie un grup creat pe lângă administrația publică locală de nivelul întâi sau de nivelul al doilea, format din specialiști desemnați din cadrul organizațiilor participante la Sistemul național de referire, cu scopul asigurării unei abordări sistemice a protecției și asistenței victimelor traficului de ființe umane și a violenței în familie [4, capit.I, art.2, alin.(7)].

Echipa multidisciplinară teritorială comunitară de pe lângă autoritatea administrației publice locale de nivelul întâi, constituită pe teritoriul satului, comunei sau a orașului, este formată din:

- 1) primar sau viceprimar;
- 2) asistent social;
- 3) polițist;
- 4) medicul de familie;
- 5) alți reprezentanți ai autorităților

publice sau ai societății civile (pedagogi, preoți, mediatori comunitari, rude ale beneficiarilor etc.), ai asociațiilor obștești cu atribuții în domeniu, în funcție de specificul cazului și de necesitățile individuale ale beneficiarului Sistemului național de referire [4, capit.II, art.8].

Poliția fiind instituția de bază care are sarcina de a preveni și a curma realizarea faptelor ilegale, în cazurile instrumentării infracțiunilor și contravențiilor de violență în familie practic sunt obligați să colaboreze cu celelalte organe responsabile în vederea soluționării efective a cazurilor de violență în familie.

În calitate de membri ai echipelor multidisciplinare, din cadrul poliției, pot fi desemnați:

a) la nivel de municipiu – șeful sau șeful adjunct al secției securitate publică a Inspectoratului de poliție;

b) la nivelul orașului – șeful secției poliției orașenești;

c) la nivelul localității rurale – șeful sectorului (postului) de poliție sau ofițerul de sector.

În cazurile în care se constată un act de violență în familie, polițiștii au obligația de a informa de urgență în scris, printr-o sesizare, asistentul social, dat fiind faptul că el este actorul care coordonează soluționarea multidisciplinară a cazurilor înregistrate de violență în familie, exercitând rolul de manager de caz, în conformitate cu managementul de caz, aprobat prin ordinul MMPSF nr. 71 din 03.10.2008 [7].

Aceeași procedură de sesizare necesită a fi urmată și în cazul sesizării altor organe competente în rezolvarea cazurilor de violență în familie.

În soluționarea cazurilor de violență în familie, polițiștii trebuie să lucreze doar în cadrul echipelor multidisciplinare fiind membri, abordând problemele de caz la ședințele convocate de către managerul de caz în vederea stabilirii serviciilor pe care le necesită sau de care beneficiază victimele [8, capit. IV, secț. E].

Despre comiterea actelor de violență în familie, poliția poate fi sesizată și de către medicii de familie și de alți lucrători medicali fără consimțământul pacientului - victimă [9, art. 13, alin (4), lit.e) și 11, art. 12, alin (4), lit.e)].

În scopul prevenirii cazurilor de violență în familie asistentul social comunitar identifică și ține evidența familiilor vulnerabile în care apar diferite conflicte care ulterior se pot transforma în acte de agresiune în privința membrilor de familie.

Astfel, în procesul de monitorizare a potențialelor victime asistentul social efectuează vizite inopinante în familiile respective.

Atât în cazul familiilor în care apar conflicte familiale, cât și în cele presupuse a fi afectate de violență în familie, asistentul social aplică metoda principală de lucru – managementul de caz prin intermediul căreia identifică problemele care afectează membrii familiei și stabilește necesitățile pentru depășirea situațiilor de dificul-



tate. Elaborează și realizează planuri individualizate de asistență de comun acord cu beneficiarii și familiile acestora, oferă servicii sociale primare, totodată, mobilizează comunitatea în scopul soluționării cazurilor de violență în familie.

Prin urmare, în cazurile în care în urma efectuării anchetei sociale s-a constatat producerea unor acte de violență în familie, asistentul social va informa victima despre drepturile de care dispune în baza legii, inclusiv dreptul de a beneficia de servicii de protecție, asistență și reabilitare [12, capit. III].

O importanță deosebită îi revine activității de identificare a copiilor aflați în situație de risc. În cazul în care se constată acte de violență în familie împotriva copiilor, asistentul social va acționa în conformitate cu Instrucțiunile interministeriale privind prevenirea, identificarea și intervenția în cazurile de violență, neglijare, exploatare împotriva copilului, care abordează cazurile de neglijare și abuz față de copil nu numai în mediul familial, ci și în instituțiile educaționale, medicale, cele de asistență socială, inclusiv în instituțiile rezidențiale, serviciile de tip familial și altele.

În urma evaluării cazului de violență în familie, asistentul social elaborează planul individualizat de asistență în comun cu victima. Ulterior îl pune în discuție împreună cu membrii echipei multidisciplinare, asigurând astfel colaborarea tuturor actorilor identificați în soluționarea cazului și respectiv identificând serviciile de care are nevoie victima în vederea protecției și reabilitării ei [13].

Evidența serviciilor specializate existente la nivel local, raional și național este realizată, la fel, de către asistentul social care are datoria de a informa victimele violenței în familie despre aceasta. În cazul în care victima este de acord se întreprind măsuri pentru plasarea ei și a copiilor ei, după caz, într-un centru de plasament specializat.

În aceeași ordine de idei, asistentul social are datoria de a ține evidența serviciilor specializate pentru agresori, existente la nivel local, raional și național. După posibilitate, agresorii sunt informați despre acestea și cu acordul lor sunt referiți la serviciile

relevante existente în vederea reabilitării, reducerii comportamentului violent și resocializării.

Este regretabil faptul că practic lipsesc serviciile de reabilitare, resocializare și reintegrare a agresorilor în comunitate. În Republica Moldova există doar două centre în toată țara, Centrul de Asistență și Consiliere pentru Agresorii Familiali din Drochia și Centrul privind programul de nonviolență pentru bărbații care aplică acte de violență în familie din Chișinău.

Observăm că de facto, statul duce o politică bazată pe interesul superior al victimei dar interesele agresorilor sunt lăsate în umbră.

Ca finalitate, asistentul social monitorizează implementarea planului individualizat de asistență și veghează asupra respectării drepturilor persoanelor beneficiare ale serviciilor centrelor de reabilitare [14, capit. II, secț. 1, pct. 3].

Un rol important în organizarea activității echipelor multidisciplinare îl are și autoritatea publică locală. În acest sens, președintele raionului sau pretorul de sector, trebuie să-și aducă contribuția în asigurarea desfășurării de către direcția sau secția teritorială de asistență socială și protecție a familiei, a campaniei de încheiere a acordurilor de colaborare între organele de asistență socială și protecție a familiei, învățământ, ocrotire a sănătății și inpectorate de poliție din unitatea administrativ-teritorială respectivă. Acordurile de colaborare prevăd desemnarea, de către părți, a unor persoane din cele responsabile din cadrul instituției sale, pentru colaborare la desfășurarea activităților comune de prevenire și combatere a violenței în familie. De asemenea acordurile încadrează segmentele de interacțiune și obligații reciproce ale părților participante, inclusiv:

a) asigură conclucrarea multilaterală și efectivă între persoanele desemnate – asistenți sociali, medici, pedagogi și polițiști la depistarea și instrumentarea nemijlocită a cazurilor de violență luând în considerare specificul fiecărui caz;

b) gestionează situațiile de violență în familie, prin efort comun al persoanelor desemnate;

c) asigură accesul și schimbul de

informații între persoanele desemnate să examineze cazurile de violență în familie;

d) organizează acțiuni comune de promovare a comportamentului non-violent, de difuzare a materialelor privind cauzele și consecințele violenței în familie, realizarea programelor educative pentru agresori și victime, părinți și copii etc. [15, art.53, alin. (1), lit.d)].

În baza acordurilor de colaborare încheiate, autoritățile și instituțiile abilitate cu funcții de prevenire și combatere a violenței în familie numesc candidaturile lor pentru echipele multidisciplinare, care se formează în fiecare unitate administrativ-teritorială de nivelul întâi pentru realizarea activităților planificate. Candidaturile membrilor echipelor multidisciplinare se prezintă prin intermediul direcției sau secției teritoriale de asistență socială și protecție a familiei, primăriilor locale. În afară de reprezentanții autorităților publice abilitate prin lege cu funcții de prevenire și de combatere a violenței în familie, primăriile locale pot solicita participarea în componența echipelor multidisciplinare a psihologilor, mediatorilor atestați, reprezentanților societății civile, reprezentanților Departamentului instituțiilor penitenciare, voluntarilor etc.

Componența nominală a echipelor multidisciplinare se aprobă prin decizia primarului sau a pretorului de sector, fiind reînnoită odată cu modificările care survin.

Echipe multidisciplinare se constituie de regulă pe o perioadă nedeterminată, fapt ce nu exclude posibilitatea constituirii echipei pentru o anumită perioadă sau pentru exercitarea unor anumite activități.

Comisia pentru problemele sociale monitorizează activitatea echipelor multidisciplinare care activează în localitate, calitatea serviciilor prestate, coordonează activitățile realizate de către membrii echipei multidisciplinare, inclusiv ridicarea nivelului de conștientizare a populației asupra pericolului stării de violență în familie.

Echipe multidisciplinare prezintă trimestrial comisiei pentru problemele sociale informație despre activitatea de combatere a consumului abuziv de băuturi alcoolice, consumului



de droguri sau altor substanțe psihotrope și măsurile aplicate în privința persoanelor, care în acest fel crează familiei greutate materiale sau provoacă, în stare de ebrietate ori fără discernământ, situații conflictuale în familie. În caz de necesitate comisiei pentru problemele sociale i se solicită inițierea procedurii judiciare privind supunerea la tratament obligatoriu în instituțiile narcologice a persoanelor dependente de alcool, de droguri sau de alte substanțe psihotrope.

În aceeași ordine de idei, echipa multidisciplinară prezintă semestrial comisiei informație despre rezultatele activității în domeniul prevenirii și combaterii violenței în familie [16, pct. 36-39].

Alți membri ai echipelor multidisciplinare care de asemenea au un rol important sunt lucrătorii medicali.

Identificarea victimelor violenței în familie poate fi efectuată și de către lucrătorii medicali la nivelul asistenței medicale de urgență prehospitalicească, asistenței medicale primare, asistenței medicale specializate de ambulatoriu și asistenței medicale spitalicești.

Identificarea victimelor violenței în familie se efectuează în cadrul controlului medical profilactic, prin vizita activă la domiciliu a medicului de familie sau a asistentului medicului de familie, prin adresarea directă a victimei către instituția medicală, iar în cazul urgențelor medico-chirurgicale, prin solicitarea asistenței medicale de urgență prehospitalicești.

Indicii comportamentali sau anumite simptome care indică o potențială agresiune la fel poate contribui la identificarea victimelor violenței în familie.

După identificarea victimei violenței în familie, examinarea fizică este următorul pas în evaluarea pacientului întocmindu-se documentația medicală către medicul de familie sau asistentul medicului de familie, medicul din staționar, medicul de la asistența medicală de urgență prehospitalicească.

Lucrătorul medical, de comun cu membrii echipei multidisciplinare, participă la soluționarea cazului de violență în familie.

În obligațiunea lucrătorului me-

dical se notifică informarea victimei despre serviciile existente ale medicini legale, cu ulterioara obținere a raportului medico-legal, necesar pentru pornirea urmăririi penale.

La cererea expresă a victimei lucrătorul medical poate să sesizeze poliția despre cazul de violență în familie identificat, luând în formă scrisă acordul informat al victimei, care se înregistrează în documentația medicală.

În acest sens există și anumite excepții, când lucrătorul medical este obligat să informeze poliția chiar și fără consimțământul victimei în cazul constatării unui prejudiciu cauzat sănătății persoanei în consecință a unei acțiuni ilegale [9, art. 13, alin. (4), lit. e)].

În afară de specialiștii menționați supra, la prevenirea și combaterea violenței în familie pot și trebuie să contribuie și alți specialiști sau reprezentanți ai societății civile. Această datorie este mai mult una de ordin moral care ar trebui să fie onorată de fiecare dată când se află despre un act de violență în familie dacă dorim să trăim într-o comunitate modernă, prosperă și civilizată.

**În concluzie**, abordarea multidisciplinară a cazurilor de violență în familie sporește semnificativ eficiența intervenției în cazurile de violență în familie. Doar printr-o astfel de abordare, cu implicarea societății și a tuturor specialiștilor dintr-o comunitate, poate fi prevenită, curmată și soluționată violența în familie.

Deși există un cadru legal în acest sens, totuși optăm pentru înlăturarea problemelor identificate [17] care împiedică activitatea echipelor multidisciplinare, și anume:

1. fluctuația dinamică a angajaților din cadrul asistenței sociale comunitare din cauza motivației materiale slabe;

2. activitatea formală a echipelor multidisciplinare;

3. conlucrarea slabă între membri sau chiar lipsa totală a conlucrării, activitatea echipei bazându-se doar pe acțiunile întreprinse de către asistentul social;

4. dotarea tehnico-materială necorespunzătoare, fapt ce afectează calitatea lucrului cu beneficiarii, comunicării în cadrul sistemului, a

colectării și procesării datelor, fiind legat de responsabilitatea acestora de colectare a datelor în cadrul Sistemului Național de Referință, dar și de respectarea principiului confidențialității datelor personale ale beneficiarilor;

5. lipsa unui spațiu de muncă ce ar permite desfășurarea ședințelor echipei, precum și lucrul cu beneficiarii în conformitate cu principiile și standardele din domeniu etc.

Recenzent:

**Albert ANTOCI,**  
doctor în drept

### Referințe bibliografice

1. Constituția Republicii Moldova din 29.07.1994. În: Monitorul Oficial nr. 1 din 18.08.1994;
2. Brodeur C., Rousseau R., Sanicola L. L'intervention de réseaux, une pratique nouvelle, apud Miftode V., Tratat de metodologie sociologică. Iași: Ed. Lumen, 2003.
3. Cănilă A., Constantin M., Moșii G., Tătărașanu M., Toma C., Expert projects. Stop violența în familie. București: Ed. Lumen, 2009.
4. Hotărârea Guvernului nr. 228 din 28.03.2014 cu privire la aprobarea Regulamentului de activitate a echipelor multidisciplinare teritoriale din cadrul Sistemului Național de Referință. În: Monitorul Oficial nr. 80-85 din 04.04.2014.
5. Ghid de bune practici pentru prevenirea abuzului asupra copilului, Organizația Salvați Copiii/Alternative Sociale, Iași: Ed. Salvați Copiii, 2002.
6. Ionescu, Ș. Copilul maltrat, Evaluare, prevenire și intervenție. București: Ed. Extreme Group, 2001.
7. Ordinul MPSFC nr.71 din 03.10.2008, Managementul de caz. Ghidul Asistentului Social.
8. Ordinul MAI nr. 134 din 15 martie 2017 cu privire la aprobarea Instrucțiunii metodice privind intervenția Poliției în prevenirea și combaterea cazurilor de violență în familie.
9. Legea Republicii Moldova nr.264 din 27.10.2005 cu privire la exercitarea profesiei de medic. În: Monitorul Oficial nr. 172-175 din 23.12.2005.
10. Legea Republicii Moldova nr.263 din 27.10.2005 cu privire la



drepturile și responsabilitățile pacientului. În: Monitorul Oficial nr. 176-181 din 30.12.2005.

11. Legea Republicii Moldova nr. 45 din 01.07.2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie. În: Monitorul Oficial nr. 55-56 din 18.09.2008.

12. Hotărârea Guvernului nr. 270 din 08.04.2014, cu privire la aprobarea Instrucțiunilor privind mecanismul intersectorial de cooperare pentru identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului. În: Monitorul Oficial nr. 92-98 din 18.04.2014.

13. Ghidul de aplicare practică. Mecanismul de referire a cazului în sistemul de servicii sociale aprobat prin Ordinul MMPSF nr. 55 din 12.06.99.

14. Ordinul MMPSF nr.22 din 09.02.2012 cu privire la aprobarea Instrucțiunilor privind intervenția secțiilor sau a direcțiilor asistență socială și protecție a familiei în cazurile de violență în familie.

15. Legea Republicii Moldova nr. 436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală. În: Monitorul Oficial nr. 32-35 din 09.03.2007.

16. Ordinul MMPSF nr.105 din 02.08.2012 cu privire la aprobarea instrucțiunilor privind modul de exercitare, de către administrația publică locală, a atribuțiilor legale în domeniul prevenirii și combaterii violenței în familie.

17. Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Raport de monitorizare a procesului de implementare a Strategiei Sistemului Național de Referire pentru protecția și asistența victimelor și potențialelor victime ale traficului de ființe umane pe perioada anului 2014.

CZU 342.9

## LEGALITATEA - PRINCIPIU FUNDAMENTAL AL PROCESULUI ADMINISTRAȚIEI MINISTERIALE DIN PERSPECTIVELE DREPTULUI COMPARAT

Valeriu GUREU,  
master în drept, IRIM

### SUMMARY

A typical government that embraces elements of a European administration in a state of law, has, as a national priority, the implementation of those legal mechanisms that would allow public institutions in future perspectives for integration into European structures within a short period of time.

Therefore, cognitive role and causal contribution within these integration processes belong to the principle of legality, which is considered one of the main pillars for organizing institutional reforms in the shift to a new standard of European administration.

**Keywords:** legality, national administrative act, system management, process management, regulatory adjustment, European standard, ministerial administration, European administration, European public institutions, national strategy, national priority.

### REZUMAT

O guvernare tipică care cuprinde în sine elemente componente ale unei administrații europene într-un stat de drept, are drept prioritate națională implementarea acelor mecanisme juridice care ar permite instituțiilor publice din perspectivele viitorului de a se integra în cadrul structurilor europene într-un interval de timp de scurtă durată.

Prin urmare rolul cognitiv și aportul causal în cadrul acestor procese integraționiste îl are și principiul legalității care este considerat drept unul din pilonii principali în vederea organizării reformelor instituționale în procesul de trecere la un nou standard de administrare europeană.

**Cuvinte-cheie:** legalitate, act administrativ național, sistem de administrare, proces de administrare, ajustare normativă, standard european, administrație ministerială, administrație europeană, instituții publice europene, strategie națională, prioritate națională.

**Introducere.** Într-un stat modern, bazat pe legalitate, puterea publică este organizată tocmai pentru a face posibilă *dominația legalității* și a înlătura absolutismul, astfel încât puterea publică este divizată în trei puteri distincte încredințate la titulari separați și independenți unii de alții.

Indiscutabil este faptul, că o prevedere normativ-legală întotdeauna se axează pe criteriul volitiv al unei instituții publice administrative, care are ca prioritate națională de a ajusta orice lege în corespundere cu un *standard, obiectiv, prioritate, etc.*, ce ar asigura în mod continuu un proces administrativ decizional adecvat și echilibrat, ce ar corespunde regulilor conviețuirii sociale a întregii comunități civice.

Analiza minuțioasă a acestei teme la etapa actuală necesită de a face unele clarități pe segmentul utilității principiului legalității pentru sistemul armonizării legislației naționale la standardele europene. Astfel încât rolul administrației ministeriale să întrunească cumulativ acele obiective majore care sunt necesare pentru a asigura continuitatea parcursului pro-european pentru Republica Moldova, mai ales de a face ordine în sistemul normativ – juridic al instituțiilor publice.

Prin urmare orice stat de drept trece de la o etapă de tranziție la alta prin aportul ajustării întregului sau parțialului sistem normativ, mai ales pe segmentul autorităților publice centrale de specialitate, și în